

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-03-07
Besvaras senast
2024-03-21

Till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:607 Västsahara

I 49 år har Marockos illegala ockupation av Västsahara tillåtit fortgå, en ockupation som strider mot folkrätten, FN:s vilja och den internationella domstolen i Haag. I samband med Marockos anfallskrig tvingades en stor del av västsaharierna på flykt till flyktingläger i Saharas öken där de fortfarande lever under svåra förhållanden. 90 procent lider av matbrist, och vart tionde barn av akut undernäring. Behovet av bistånd är akut. De västsaharier som bor kvar i landet utsätts för ständiga trakasserier och förföljelse. Amnesty International belyser i sin årsrapport flera fall av tortyr, våldtäkter och isolering av fredliga demonstranter. Demonstrationer slås blodigt ned, och aktivister övervakas genom spionverktyg som det kontroversiella Pegasus.

Situationen har förvärrats efter att vapenvilan bröts av Marocko i november 2020 – en vapenvila som slöts 1990 efter att parterna, det vill säga Polisario och Marocko, kommit överens om att hålla en FN-ledd folkomröstning om landets självständighet. Det är en folkomröstning som ännu inte ägt rum på grund av Marockos sabotage.

Marocko försöker på olika sätt försvåra och förhindra att FN:s sändebud för Västsahara, Staffan de Mistura, får göra sitt jobb. För att få besöka det ockuperade området var sändebudet absurt nog tvungen att få ockupationsmaktens godkännande. När Mistura nyligen besökte Sydafrika som ett av flera länder på kontinenten för att diskutera Västsahara protesterade Marocko till FN. Mistura har självklart rätt att besöka vilka länder han vill i anslutning till sitt uppdrag och behöver bara stå till svars inför FN. Sverige måste agera för att FN-sändebudet Mistura får möjlighet att utan förhinder utföra sitt uppdrag för att garantera Västsaharas rätt till självständighet och frihet.

Ett annat tydligt exempel på hur Marocko försöker försvåra processen angående Västsaharas självständighet är att man utnyttjar sitt nya ordförandeskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter för att rättfärdiga sin illegala ockupation, något som bevisar hur olämpligt valet av ordförandeland var.

Världssamfundet har hitintills misslyckats med sitt uppdrag, och Marockos ockupation och plundring av landets råvaror kan fortgå. Det är en plundring som är en av huvudorsakerna till ockupationen. Det är viktigt att svenska företag och investerare inte bidrar till plundringen genom att investera i det

ockuperade Västsahara och på det sättet bidra till att legitimera ockupationen. Norge har utarbetat tydliga riktlinjer gentemot företag och investerare för att tydliggöra detta. Sverige borde utarbeta liknande tydliga riktlinjer som klargör att det strider mot folkrätten att investera på ockuperat område. Det är också viktigt att Sverige står fast vid sina tidigare principfasta och tydliga ställningstaganden om att EU inte ska ingå avtal med Marocko som inkluderar det ockuperade Västsahara. Sverige måste gå i spetsen för att FN och EU agerar med kraft gentemot Marocko och ser till att den utlovade folkomröstningen kommer till stånd. Sverige borde även i FN agera för att FN-organet Minurso får rätt att tala med den västsahariska befolkningen i den ockuperade delen av Västsahara och dokumentera brott mot de mänskliga rättigheterna. Så är det inte i nuläget.

Mot denna bakgrund vill jag fråga utrikesminister Tobias Billström:

1. Kommer ministern att ta några initiativ för att Sverige med kraft ska agera så att FN-sändebudet Mistura får möjlighet att utan förhinder utföra sitt uppdrag för att garantera Västsaharas rätt till självständighet och frihet?
2. Kommer ministern att verka för att Sverige med kraft agerar för att den utlovade folkomröstningen om Västsahara snarast kommer till stånd?
3. Avser ministern att verka för att FN-styrkan Minurso får i uppdrag att även övervaka de mänskliga rättigheterna?
4. Har ministern för avsikt att se till att det utarbetas tydliga svenska riktlinjer för företag och investerare, som går ut på att avråda från att investera på ockuperat område i enlighet med folkrätten?
5. Kommer ministern att se till att Sverige står fast vid tidigare ställningstaganden angående att handelsavtal mellan EU och Marocko inte ska inkludera det ockuperade Västsahara?

.....
Lotta Johnsson Fornarve (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch